

→ 2019. gads

≡ Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja gada pārskats

Ko redzēt un darīt

GIMENĒM AR BĒRNIEM

- Muzijs arona IPĒĒĻI un IPĒĒĻI stacijas deļuranta darbu. Kā palīgu vari izmantot muzeja sagatavātos Priekšmetu medību lapas
- IEKĀP vagonā un KLAUSIES mazbānā stāstus
- SKATIES filmas
- SPEĻĒIES un atpūties tami iekārtotā vietā
- FOTOGRAFE atpūti muzeja apmēlētāji iecienīškos stāstu punktus, daļes ar atbilstiem sociālajos tīklos

KO VĒL DARĪT MUZEJĀ?

- Saīšo bērnu balli
- Zinātniskos eksperimentus un eksperimentus
- Dziesmas kopā ar mums pārspēsimies
- Piedalies nometnēs, radošās darbnīcās un džimpu pasākumos
- Uzskatīni draugiem fotoattēli

DZELZCEĻA ENTUZIJAŠTIEM UN PĒTNIEKIEM

- Ekskurcija uz tiekļu kolekciju Jelgavas Lokomotīvu depo
- Sarunu vakari par dzelzceļu
- Jaukāšās grāmatas un žurnāli par dzelzceļu
- Apcienmo mūsu domubiedrus www.dzelzceladzektiv.lv

SKOLĒNIEM

- Ekskurcijas grupām
- Nodarības dažādā vecuma bērniem
- Drošības stundas
- Vasaras nometnes
- Aktualitāšu padāvājums www.railwaymuseum.lv/skoleniem

NEPALAID GARĀM

- Apkārt ar muzeja stāvu - XX gadsimta sākuma stacijas personālam būvīto dzīvojamā māju izstāstam mēs
- Reizē darbiniekus, kapēc Majoru stacijas pulkstenis uz ākas fasādes savienots kopā ar lieldz stacijas deļuranta pulksteni
- Prūdz, lai nodrošinātē padomju laikā Uzleju automātu CIPASOCHAR

SUVENĪRU KIOSKS

Pastāres, puķes, grāmatas, DVD, spēles un citi suvenīri

XPĒCGARŠA JEB KIPLOCINŠ

- Daļes ar savām foto un nāzēm mīsti paiki izdzelzcelam uzpīs, ilustracijasrailwaymuseum.lv
- Izvērtos nepabeigtoš žurnālus
- Uzrakoti atkalumi uz kartiņas vai Facebook
- Izvērti Digibālo katalogu
- Izvērti draugiem

Ekspozīcija Jelgavā

Stacijas ielā 3, LV-8866

- Darba laiks**
T.R. 9.00-17.00
C. 10.00-16.00
- Katē var nēvēlēties ar bankas karti**
- Kā nokļikt:**
Ar dzelzceļu, staciju, Jelgavā, muzeja ākas atpūsties ar bērniem nometnē
- Ar autotransp.** nepabeigtoš ceļojums izvērtē Dzelzceļa staciju
- Ar iekārtām Jelgavā TIC 10 minūtes**

Informācija
Ekspozīcija 3. un 4. ENG
Izvērtē ar 3. un 4. ENG

Sazināties ar mums:
Tālrunis: 6464 4494, 20103331
E-pasts: muzejs@dzl.lv
www.railwaymuseum.lv

Savai mums:
1. Izvērtē ar 3. un 4. ENG
2. Izvērtē ar 3. un 4. ENG
3. Dzelzceļmāz
4. Izvērtē ar 3. un 4. ENG

DZELZCEĻA MUZEJS

Ekspozīcija Rīgā

Nāc un izbaudi dzelzceļa pasauli!

Piedzīvojums gan rūdītām dzelzceļa fanam, gan visai ģimenei.

RAILWAYMUSEUM.LV

DZELZCEĻA MUZEJS

Ekspozīcija Jelgavā

Vieta lieliskai atpūtai!

Neizmirstamiem pasākumiem un dzelzceļa vēstures pētniecībai!

SATURA RĀDĪTĀJS

1.	VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA	3
2.	KRĀJUMA DARBS UN TĀ TRANSFORMĀCIJA	4
	Priekšmetu uzskaitē un digitalizācija	4
	Krājuma papildināšana	4
	Krājuma izmantošana un konsultācijas.....	5
	Restaurācijas darbs.....	6
3.	MUZEJS KĀ ZINĀŠANU NAVIGATORS UN INTERAKTĪVA PLATFORMA.....	7
	Pētnieciskā darba tēmas	7
	Digitālā platforma	8
	Sadarbība.....	8
4.	AKTUĀLAS EKSPOZĪCIJAS ATTĪSTĪŠANA.....	9
	Ekspozīcijas	9
	Izstādes.....	10
5.	NODARBĪBU, PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANA	11
	Muzeja apmeklētāji.....	11
	Izglītojošās programmas	12
	Industriālie pārgājieni.....	13
	Pasākumi muzejā	13
	Apmeklētāju atsauksmes un muzejs sociālajos tīklos	15
	Jauni suvenīri	16
6.	PROFESIONĀLĀ PILNVEIDE	16
7.	DZELZCEĻA MUZEJS 2030.....	17
8.	GDR 2018-2019	18

1. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs ir VAS „Latvijas dzelzceļš” struktūra, kas dibināts 1994. gadā. Muzejs ir Mārketinga un komunikācijas direkcijas daļa. Kopš 2003.gada Dzelzceļa muzejs ir valsts akreditēts muzejs. Muzeja administrācija, krājums un pamatekspozīcija atrodas Rīgā Uzvaras bulvārī 2A. Muzejam ir ekspozīcija arī Jelgavā Stacijas ielā 3 un Ritekļu krātuve Prohorova ielā (bij. Jelgavas depo). Muzejā strādā 11 darbinieki (10 štata vietas). Grāmatvedības, personāla uzskaites, juridiskos un apsaimniekošanas procesus nodrošina VAS „Latvijas dzelzceļš” struktūras.

Muzeja pamatuzdevums ir Latvijas dzelzceļa vēstures saglabāšana, pētniecība un popularizēšana. To muzejs veic veidojot un uzturot krājumu (~ 20 tūks. vienības), zinātnisko arhīvu, grāmatas par tehnikas attīstību un vēsturi. Vistiešāk un aktīvāk apmeklētāju muzejs uzrunā caur pamat ekspozīcijām par dzelzceļa vēsturi Rīgā un Jelgavā, veidojot izstādes un tematiskus pasākumus. Muzeja darbinieku pētījumi saistīti ar krājuma priekšmetu izpēti un sniegto konsultāciju tēmām. Muzeja krājumā un Zinātniskajā arhīvā savāktos materiālus izmanto pētnieki savām publikācijām, radošās industrijas, skolēni u.c. interesenti. Muzejs veido izglītojošas filmas par dzelzceļu vēsturi un rīko dažāda veida akcijas un pasākumus, kā arī piedāvā pedagoģiskās nodarbības formālās un neformālās izglītības ietvaros.

Paralēli muzeja pamatdarbībai, nozīmīga loma ir sadarbības projektiem ar izstāžu un kultūras pasākumu kuratoriem un telpu nomas pakalpojumiem. Muzejā notiek izstādes, kultūras, mākslas un sabiedriski nozīmīgi pasākumi. 2019. gadā muzejā notika 3 izstādes un 31 pasākumi. Muzeju apmeklēja 40 327 apmeklētāji.

Gada ieņēmumi 121353,83 Eur, no kuriem ieņēmumi par biļetēm, suvenīru tirdzniecību un citiem muzejiskajiem pakalpojumiem 80613,69 Eur un citi maksas pakalpojumi 40740,14 Eur.

Muzejs uztur un ar savu auditoriju komunicē, izmantojot mājas lapu www.railwaymuseum.lv, sociālos tīklus facebook.com, twitter.com, instagram un draugiem.lv vietnes. 2019.gadā turpināja publicēt video Youtube video kanālā.

2019.gadā muzejā notikušas dažas personāla izmaiņas. Darbu muzejā atstāja Ekspozātu uzraugs Andžs Arveds Bērziņš un darbu uzsāka Linda Vanaga.

Nozīmīgākie notikumi 2019 gadā:

- Perona svētki domubiedriem jeb muzejam 25!
- Liliputija 2019 un maketa pagaidu kustības atklāšana
- Ziemassvētku pasākums ģimenēm
- Krājuma kataloga tehniskais projekts
- Muzeja kvartāla tehniskais projekts, ieskaitot Atklātā krājuma konceptu

Finansējumu Muzeja darbībai nodrošina VAS „Latvijas dzelzceļš” un muzeja ieņēmumi no sniegtajiem pakalpojumiem. VAS “ Latvijas dzelzceļš” struktūras sniedz atbalsta funkcijas juridisko, finanšu, sabiedrisko attiecību, personāla, ēku un teritorijas apsaimniekošanas, apsardzes u.c. jomās. Muzejs darbojas tā, lai muzeja apmeklētājam rodas sajūta, ka viņš saņem vairāk kā gaidījis!

Uz vāka Muzeja jaunā ceļveža izklājums.

2. KRĀJUMA DARBS UN TĀ TRANSFORMĀCIJA

MĒRĶIS: Veidot un uzturēt profesionālāko dzelzceļa vēstures liecību krātuvi Baltijā un nodrošināt tās pieejamību pēc iespējas lielākam cilvēku skaitam.

Uzdevumi

Krājuma uzturēšana un papildināšana;

Krājuma datu sagatavošana digitālajai videi;

Atvērtā krājuma attīstīšana DEPO projektā;

Priekšmetu restaurācija un saglabāšana;

Muzeja krājuma darbā 2019. gada prioritāte bija muzeja krājuma digitalizācija, izveidotā digitālā muzeja kolekciju kataloga testēšana un satura sagatavošana.

Priekšmetu uzskaitē un digitalizācija

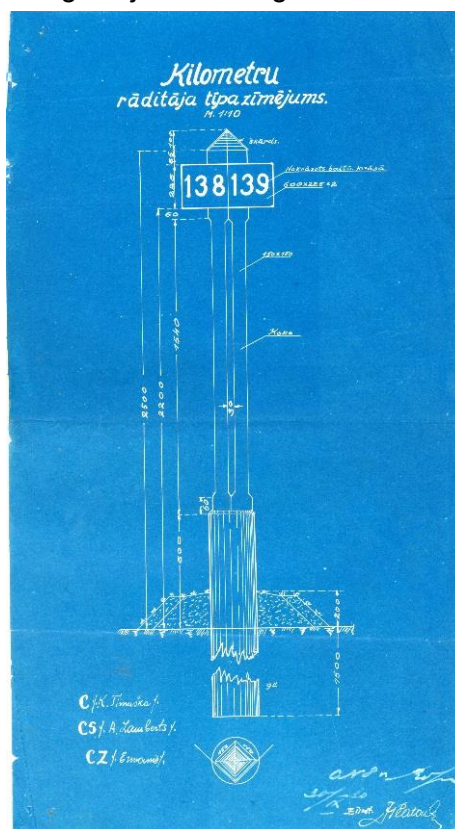
2019. gadā turpinājās darbs pie krājuma digitalizācijas, lai muzeja kolekcijas būtu pieejamas pētniekiem, interesentiem un arī pašiem muzeja darbiniekiem muzeja mājas lapā www.railwaymuseum.lv sadaļā Kolekcijas un Nacionālā muzeju krājuma kopkatalogā www.nmkk.lv (NMKK). 2019. gada beigās NMKK apskatāmi dati par 11869 Dzelzceļa muzeja priekšmetiem, pārskata periodā no VAS "Latvijas dzelzceļa" grāmatvediskās uzskaites sistēmas MySAP sistēmas uz NMKK tika transportēti dati par 1845 muzeja priekšmetiem. 2019. gadā MySAP sistēmā tika ievadīti 310 krājuma priekšmetu apraksti, kas pieņemti līdz 2010. gadam. Ievades laikā iepriekš radītie pamata apraksti par priekšmetiem tika pārskatīti un papildināti, lai atspoguļotu pēc iespējas plašāku un daudzpusīgāku informāciju.

Uzsākts darbs pie formastērpu, karšu un fotogrāfiju kolekciju priekšmetu aprakstu vērtēšanas un papildināšanas, kopumā apraksti izskatīti un papildināti 643 priekšmetiem. Dati tiek gatavoti, lai tos transportētu uz digitālajiem katalogiem.

2019. gadā krājuma glabātāja konsultāciju vajadzībām ieskenēja 65 mazā un vidējā formāta foto, dokumentus un iespieddarbus. Iesaistoties Kultūras Informāciju sistēmu centra digitalizācijas projektā, veikta foto fiksācija dzelzceļu modeļu, gleznu kolekcijām, kā arī ieskenētas atlikušās, vēl nedigitalizētās vienības no fotogrāfiju kolekcijas, kopumā 447 krājuma vienības. Veikta foto fiksācija 437 priekšmetiem no foto negatīvu kolekcijas, kā arī digitalizētas filmas no muzeja izziņu materiālos esošajām videokasetēm.

Krājuma papildināšana

Pārskata periodā krājumā pieņemti 139 jauni priekšmeti, proti, gada laikā tika īstenoti 19 priekšmetu pirkumi, kā arī saņemti 124 dāvinājumi. 2019. gadā kā ievērojamākais krājuma papildinājums īpaši izceļams kolekcionāra Daiņa Puncula dāvinājums – 120 Latvijas dzelzceļa tehniskās shēmas un iespieddarbi, kā arī dokumenti par dzelzceļa aprīkojuma uzlabojumu vai nomaņu no 20. gs. 20.–40. gadiem. 2019. gadā ar septiņiem HO mēroga vagoniem un lokomotīvēm papildināta dzelzceļa modeļu kolekcija, kā arī, pateicoties mašīnistam Sergejam Tretjakovam, formastērpu kolekcija papildināta ar SIA "LDZ CARGO" mašīnistu darba formu, kas lietota līdz 2018. gadam.

Ilustrācija 1 rasējums, 20. gs. 30. gadi, 2019. gada dāvinājums no Daiņa Puncula.

Krājuma izmantošana un konsultācijas

Gada laikā muzeja speciālisti par dažādām ar dzelzceļa vēsturi saistītām tēmām snieguši 34 konsultācijas. Konsultāciju laikā krājumā un zinātniskajā arhīvā esošos materiālus (aptuveni 4500 vienības) savos pētījumos izmantojuši gan studenti un skolnieki, gan žurnālisti un pētnieki. No muzeja krājuma izmantoti foto, kas kā ilustratīvi materiāli tika pētīti un iekļauti vairākās grāmatās, piemēram, *Pasažieru vilciens laiku lokos* (izdevis AS “Pasažieru vilciens”, 2019), *Latvija 20. gs. 20.–30.gados* (atbildīgā redaktore Renāte Neimane, 2020), *Ielu māksla Rīgā* (izdos RIBOCA, 2020).

AS “Pasažieru vilciens” sadarbībā ar Muzeju izstrādājis plakātu sēriju ar Latvijā izmantotajiem vēsturiskajiem riteklīem un stacijām. Plakāti apskatāmi “Pasažieru vilciens” vilcienos. Tāpat fotogrāfiju digitālās kopijas no muzeja krājuma izmantotas jaunās pasākumu norises vietas *Hanzas perons* interjera noformēšanai.

No muzeja krājuma un ekspozīciju un izstāžu noformēšanas materiāliem apskatāmajā periodā deponēti 74 priekšmetu.

Apjomīgākais deponējums tika īstenots LDZ 100 ietvaros organizētajai “Ritekļu parādei”, kā programmā tika iekļauta arī dažādu laika periodu dzelzceļnieku formas tērpu skate, ko Rīgas centrālajā stacijā demonstrēja paši VAS “Latvijas dzelzceļš” darbinieki.

Ilustrācija 2 Muzeja krājuma formas tērpu kolekcijas skate, 2019. gada 3. augustā. Foto F 64.

Dzelzceļa modelisma izstādē “Liliputija 2019” tika eksponēti 19

Rīgas Vagonbūves rūpnīcas (RVR) ražotie vilciena modeļi no muzeja krājuma. Muzeja speciālisti pievērsās muzejam nodotā RVR arhīva materiālu apstrādei, grupēšanai un izvērtēšanai. 10 foto albumi no arhīva nodoti iekļaušanai muzeja krājumā.

Apskatāmajā periodā tika domāts arī par krājuma telpu labiekārtošanu un krājuma priekšmetu glabāšanas apstākļu uzlabošanu, lai tie maksimāli pietuvotos MK Nr. 956 Noteikumiem par Nacionālo muzeja krājumu. 2019. gadā, izvērtējot lielformāta dokumentu un iespieddarbu glabāšanas apstākļus un priekšmetu pieaugumu kolekcijā, tika iegādāts jauns metāla atvilktnu bloks krājuma telpā Nr.1, kas ļaus priekšmetus uzglabāt saudzīgāk.

Muzeja speciālisti, kuru darbs saistās ar Nacionālā muzeju krājuma glabāšanu, uzskaiti, izmantošanu un komplektēšanu, iesaistījās Latvijas muzeju speciālistu profesionālās pilnveides un izglītības semināru plānošanā un organizēšanā. Tika izveidota krājuma speciālistu darba grupa, un 2019. gadā tika īstenoti semināri par šādām tēmām:

1. Efektīva laika plānošana: kā gudri plānot savu laiku, lai izdarītu svarīgāko un sasniegtu mērķus;
2. Autortiesības muzeju praksē;
3. Izstāžu tehniskais menedžments: deponējumu dokumentācija, priekšmetu stāvokļa pārbaudes, transporta un apdrošināšanas organizēšana, kurjeri, montāža, topogrāfiju sastādīšana;
4. Ceļā uz jaunām krātuvēm: krātuvju aprīkojums, priekšmetu pakošana pārvadāšanai un priekšmetu pakošana uzglabāšanai krātuvēs.

Restaurācijas darbs

2019. gadā tika veikts darbs pie iespieddarbu un dokumentu, kā arī ritošā sastāva kolekcijas viena ritekļa restaurācijas. Kopumā restaurācija pilnā apmērā tika veikta 21 krājuma vienībām:

Ilustrācija 3 Attēlā sniegtirīs CUMZ 107, pirms un pēc restaurācijas, 2019. Foto K.Kalniņš

Mazāka apjoma darbi, bet kā būtiski muzeja kolekcijas priekšmetu saglabāšanai jāmin Cietumnieku vagona gala durvju apkope un kāpņu rokturu rekonstrukcija, paceļamo pārbrauktuves barjeru atjaunošana gan Rīgā, gan Jelgavā āra ekspozīcijā, Pārmijnieku namiņa krāsojuma atjaunošana, 2 drezīnu koka detaļu atjaunošana, kā arī 4 vēsturisko vagonu un dīzeļlokomotīves TEM2 virsbūvju apkope (mazgāšana, vaskošana).

2019. gada nogalē tika veikts arī apjomīgs dzelzceļa formastērpu kolekcijas saglabātības pakāpes izvērtējums, lai 2020. gadā varētu uzsākt to restaurāciju, pretendējot uz Valsts kultūrkapitāla fonda atbalstu.

Kolekcija vai priekšmets	Darbu veids	Skaits
Iespieddarbi: kartes un shēmas	Papīra restaurācija	11
Iespieddarbs: grāmatas, brošūras	Papīra restaurācija	6
Platsliežu sniegtirīs CUMZ 107	Ārējā koka apšuvuma restaurācija, grīdas, logu un durvju restaurācija, jumta seguma maiņa	1
Dokuments: Rasējumi, plāni	Papīra restaurācija	2
Foto albuma vāki	Papīra restaurācija	1
Vagons cietumnieku pārvadāšanai	Ārējā apšuvuma atsevišķu lokšņu restaurācija	1
Motordrezīna	Koka daļu atjaunošana	2
Pārmijnieka namiņš	Koka daļu apstrāde	1

3. MUZEJS KĀ ZINĀŠANU NAVIGATORS UN INTERAKTĪVA PLATFORMA

MĒRĶIS: uzticama dzelzceļa vēstures kompetences centra radīšana, kas gan pats veic pētījumus un sniedz konsultācijas, gan ir arī ērta un noderīga zināšanu krātuve citiem pētniekiem un interesentiem.

Globālie uzdevumi

Kompetences centra attīstīšana;
Digitālās platformas izstrāde;
Tikšanās vietas attīstīšana vietējai kopienai un tūristiem;
Krājuma un pētniecības pakalpojumu attīstīšana;
Klientu kā muzeja dalībnieku koncepta attīstīšana;
Konferenču un sadarbības projektu veidošana.

Pētnieciskā darba tēmas

Pētniecības darbs 2019. gadā bija saistīts ar muzeja krājuma kolekciju gatavošanu publicēšanai muzeja digitālajā katalogā, plānotajām izstādēm, referātiem un konsultācijām. 2019. gadā Muzeja darbinieki strādāja pie šādām izpētes tēmām:

Izpētes tēmas

- Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja ritekļu kolekcija. Inese Rezgoriņa
- Dzelzceļa objekti Rīga–Bolderāja, Industriālā pārgājiena maršruta izstrāde. Nora Vrubļevska un Inese Rezgoriņa
- Rīgas – Valkas (Pleskavas) dzelzceļa līnijas vieta un loma Latvijas dzelzceļu tīklā 19. gs. beigās – 21. gs. sākums. Ieva Pētersone
- Rīgas - Jelgavas dzelzceļa vēstures atspoguļojums presē. Ilze Freiberga
- Kā dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši dzelzceļnieki ekspozīcija tēmas plāns, periodikas izpēte. Ilze Freiberga
- Dzelzceļnieku formastērpi muzeja krājumā. Ieva Pētersone
- Rīgas Vagonbūves rūpnīcas sabiedriski politiskā dzīve. RVR kolekcijas izpēte, apraksti. Andris Malahovskis
- Dzelzceļu kartes un shēmas muzeja krājumā. Oskars Vodopjanovs
- Apbalvojumi un nozīmes padomju dzelzceļa sistēmā un muzeja krājumā (1940–1992). I.Pētersone
- Dzelzceļa pasts un pasta vagonu interjers. Andris Malahovskis
- Krievijas impērijas dzelzceļa inženieri un Latvija. Andris Malahovskis
- Dzelzceļa modelisma vēsture. Andris Malahovskis

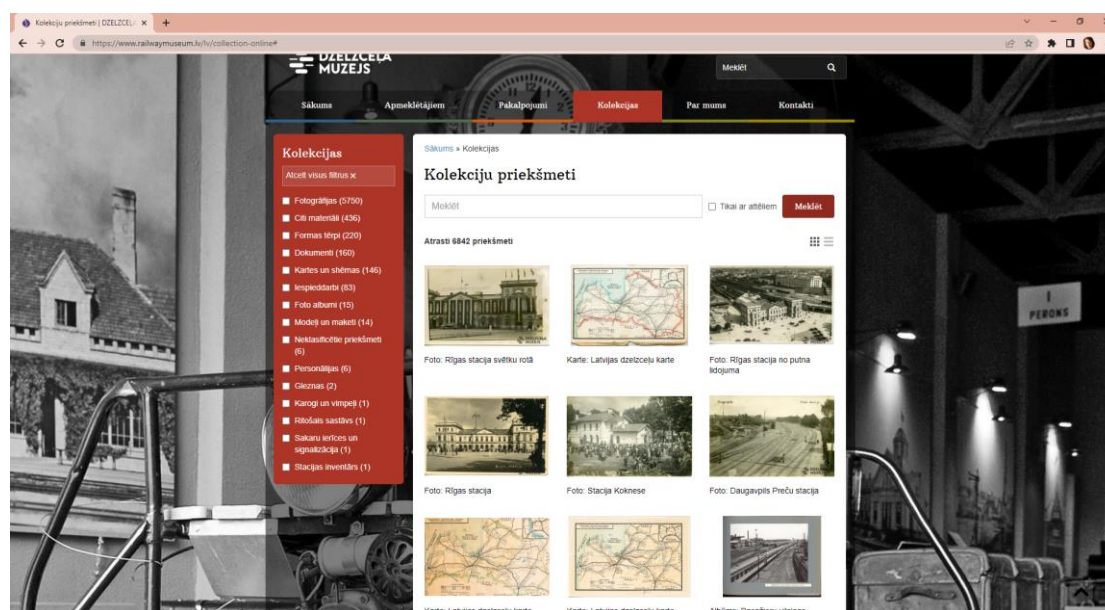
Sagaidot dzelzceļa līnijas Rīga–Jelgava jubileju, tika īstenota plaša rakstu sērija Facebook „Iz Jelgavas dzelzceļa mezgla vēstures lappusēm”. Rakstiem par pamatu tika ņemti materiāli, kas iegūti periodikas izpētē.

Muzejs konsultēja dažāda līmeņa un apjoma pētnieciskos un izglītojošos projektus. Apjomīgākais no tiem grāmata *Pasažieru vilciens laiku lokos* (izdevis AS “Pasažieru vilciens”, 2019).

Digitālā platforma

2019. gada nogalē noslēdzās muzeja krājuma priekšmetu publicēšanas vietnes muzeja mājas lapā, sadaļas Kolekcijas <https://www.railwaymuseum.lv/museum-items> tehniskā izstrāde. Gada laikā izstrādāti publicēšanas principi, meklēšanas kritēriji, priekšmetu aprakstu lauki, metadati, attēlu izmērs, apstrādes veids, priekšmetu lejuplādes iespējas, izmantošanas nosacījumi, statistikas uzskaitē utt. Veikta datu transporta testēšana, kļūdu novēršana.

Digitālās platformas uzdevums pēc iespējas ērtākā un kvalitatīvākā veidā nodrošināt visa muzeja krājuma pieejamību sabiedrībai.

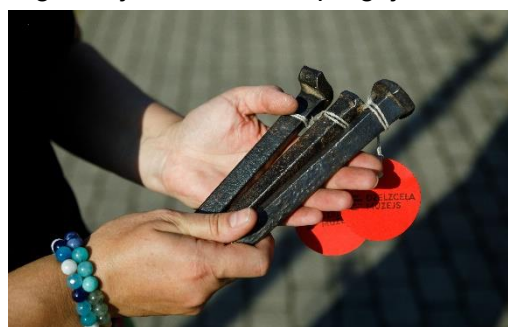

Ilustrācija 4. Skats no mājas lapas sadaļas Kolekcijas

Sadarbība

2019. gadā turpināta sadarbības ar Latvijas Nacionālo bibliotēku (nodarbība “Ceļojums pagātnē” un “Kas kopīgs vilcienam un grāmatai”, bērnu vasaras nometnes un pavasara brīvlaika radošās darbnīcas), Baložu kūdras bānīti (ekskursija nometnes laikā).

Veidoti jauni kontakti gan VAS “Latvijas dzelzceļš”, gan arī ar citām organizācijām, organizējot industriālos pārgājienus.

Muzeja 25. dzimšanas dienā kopā tika sapulcināti Dzelzceļa nozares mantojuma glabātāji, lai dalītos pieredzē un veidotu ciešāku sadarbību, tajā skaitā pilnveidojot www.dzelzcelaobjekti.lv saturu.

Ilustrācija 5. Dzelzceļa muzeja dāvana domubiedriem – kaba.

8. augustā, svinot valsts uzņēmuma dibināšanas simtgadi, VAS “Latvijas dzelzceļš” sadarbībā ar muzeju rīkoja intelektuāli izklaidējošu pasākumu **Urbānie dārza svētki**. Vakara gaitā notika sarunas par dzelzceļu un arhitektūru, mūziku, kino un mākslu, kuras vadīja U.Lukševics, D.Rietuma, A.Rogule, V.Šimkus.

4. AKTUĀLAS EKSPOZĪCIJAS ATTĪSTĪŠANA

MĒRKIS: muzejs kā pagātnes stāstu piedzīvošanas vieta, kurā priekšmeti tiek emocionāli sasaistīti ar muzeja apmeklētāja personisko pieredzi, un sniedzās pāri nacionālās vēstures robežām.

Globālie uzdevumi

Ekspozīcijas atjaunošana Rīgā:

- Baltijas nozīmes ekspozīcijas koncepta izstrāde;
- Palielinātas cilvēku plūsmas plāna izstrāde;
- Ekspozīcijas plāna izstrāde;
- Telpu pārveidošana plānotās ekspozīcijas vajadzībām;
- Plānotās ekspozīcijas realizācija;

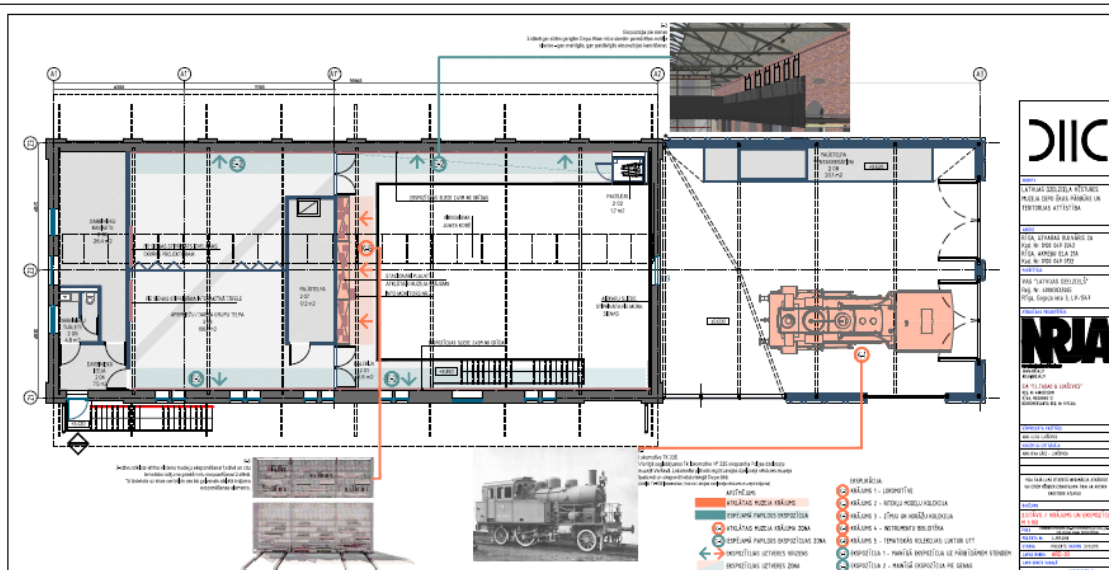
Dzelzceļa maketa atjaunošana.

Ekspozīcijas atjaunošana Jelgavā:

- Baltijas nozīmes ekspozīcijas koncepta izstrāde;
- Ekspozīcijas plāna izstrāde;
- Plānotās ekspozīcijas realizācija.

Ekspozīcijas

2019. gadā muzejs turpināja darbu pie Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja jaunā ekspozīcijas koncepta izstrādes. Sadarbībā ar NRJA izstrādāts plāns muzeja atklātā krājuma eksponēšanai jaunajā muzeja ēkā.

Ilustrācija 6. Atklātā krājuma un Depo ēkas virsskats. NRJA.

Uzsākts darbs pie konceptuāli jaunas Jelgavas ekspozīcijas izstrādes. Ekspozīcijas tēma - „Kā dzīvojuši, strādājuši un mīlējuši dzelzceļnieki”.

Domājot par sabiedrības interesēm un iespēju piesaistīt tās uzmanību, ekspozīcijas saturs tiks veidots antropocentrisks, stāstot par dzelzceļnieku dzīvi kopumā, ne tikai darba aspektu. 2019. gadā notika tikšanās ar iespējamiem lauka pētījuma sadarbības partneriem – antropologiem, lai iegūtu plašu ekspozīcijas bāzes materiālu. Pētījuma mērķis būs izveidot dzelzceļnieka sociālo portretu padomju laikā un 20.gs. 90. gados. Līdztekus tam sāka laikraksta Baltijas dzelzceļnieks izpēti, ne vien, lai iegūtu informāciju ekspozīcijai, bet arī papildinātu kopumā informāciju un krājumu par Jelgavas dzelzceļa mezgla vēsturi.

Izstādes

No 8. līdz 31. augustam muzeja izstāžu zālē bija apskatāma izstāde **“Nākamā pietura – MĀJAS”**, kur fotogrāfijās, stāstos un audio ierakstos iemūžināts kādreizējo dzelzceļa staciju, dzelzceļnieku kazarmu un tajās dzīvojošo cilvēku liktenis. Antropoloģes Elīna Kursīte un Liene Millere deviņu mēnešu garajā ekspedīcijā abraukātas teju 220 Latvijas dzelzceļu stacijas un dzelzceļnieku kazarmas un sarunājās ar tajās dzīvojošiem cilvēkiem. Projekta noslēgumā tapa tāda paša nosaukuma grāmata.

Ilustrācija 7. Izstādes plakāts. N.Vrubļevska. Foto A.Malahovskis

2019. gada 23. oktobra līdz 16. novembrim **izstādē “Alfrēda namiņi”** bija iespējams izpētīt ilggadēja muzeja darbinieka, meistara Alfrēda Straumes (1933–2016) radīto miniatūro ēku pasauli. Baznīcas, jūgendstila greznās fasādes, Vecrīgas Trīs brāļi un dzelzceļa stacijas – tā ir tikai daļa no izstādē apskatāmajām ēkām, kurām izstrādāta vissīkākā detaļa – rokturi, palodzes, logu kokgriezumi, aizkari. Izstāde tapa sadarbībā ar A.Straumes ģimeni.

Citu kuratoru rīkotās izstādes un pasākumi:

- Foto izstāde HANZAS CEĻŠ 27.06.-27.07.
- Izstāde Nākamā pietura – MĀJAS 8.08.-31.08.
- Urbānie dārza svētki 08.08.2019
- Leļļu mākslas izstāde “PARADĪZES PUTNU DĀRZS” 5.09.-8.09.
- Izstāde “Metāls un rotas” 21.09.-19.10.
- Izstāde ART RIGA FAIR 2019 27.11.-1.12

5. NODARBĪBU, PAKALPOJUMU ATTĪSTĪŠANA

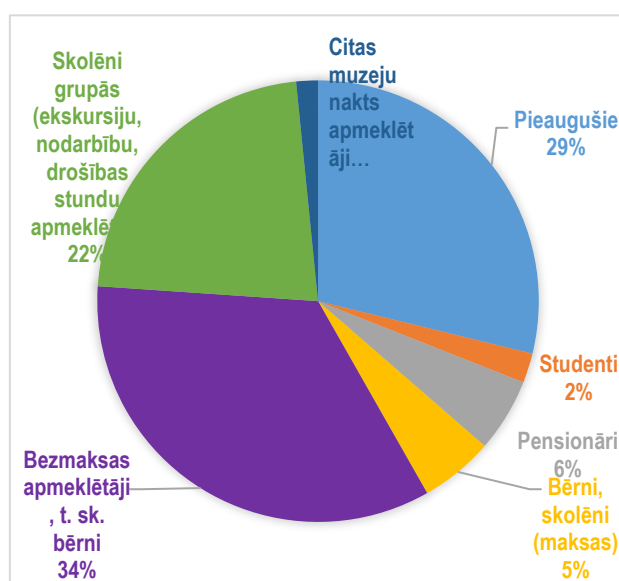
MĒRĶIS: veicināt individuālu dzelzceļa mantojuma pieredzi caur emocijām un sajūtām, kas rodas līdzdarbojoties un iesaistoties.

Globālie uzdevumi

- Esošo un jaunu izglītojošo aktivitāšu un nodarbību attīstīšana;
- Jaunu nodarbību telpu plānošana un realizācija;
- Izstāžu un sadarbības pasākumu rīkošana;
- Telpu nomas pakalpojumu attīstīšana;
- Jaunu suvenīru un veikala veidošana.

2019. gada prioritāte bija grupu apmeklētājiem vairāk piedāvāt tematiskas nodarbības pārskata ekskursiju vietā. Radīt piedāvājumu ģimenēm.

Muzeja apmeklētāji

2019. gadā kopā muzeju apmeklējuši 40 327 cilvēki. No tiem trešdaļa (29%) ir pieaugušie, gandrīz ceturtdaļa jeb 22% ir skolēni grupās (kas muzeja apmeklē ekskursiju, nodarbību, drošības stundu ietvaros), 34% ir bezmaksas apmeklētāji (tai skaitā, bērni, kas uz muzeju nāk kopā ar ģimenēm, kā arī pasākumu apmeklētāji).

Nelielu muzeja apmeklētāju daļu veido pensionāri, studenti un Citas muzeju nakts apmeklētāji. Salīdzinot ar 2018. gadu, apmeklētāju skaits ir pieaudzis par 12% (pieaugums 4305). Skolēnu skaits grupās saglabājies līdzīgs kā iepriekšējos gados.

Apmeklētāji:	Skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Skaits kopā	%
Pieaugušie	11022	601	11623	29%
Studenti	842	35	877	2%
Pensionāri	2096	77	2173	5%
Bērni, skolēni (maksas)	2029	143	2172	5%
Bezmaksas apmeklētāji, t.sk. bērni	12823	1013	13836	34%
Skolēni grupās (ekskursiju, nodarbību, drošības stundu apmeklētāji)	7663	1343	9006	22%
Citas muzeju nakts apmeklētāji	640	0	640	2%
Kopā	37115	3212	40327	

Izglītojošās programmas

2019. gadā kopā novadītas 656 dažādas izglītojošās programmas skolēniem; no tām 57% ekskursijas un 43% nodarbības (2018. gadā 71% un 29% attiecīgi). Izdevies uzlabot nodarbību skaita īpatsvaru, tuvojoties vēlamajam 50%, kas nepieciešams, lai iesaistītu dalībniekus aktīvākā līdzdarbošanās procesā muzejā, kas sasaucas ar Skola2030 vadlīnijām izglītībā. 2019. gada uzsvars bija uz kvalitāti (nevis kvantitāti), lielo grupu dalīšana mazākās. Liela daļa izglītojošo programmu apmeklētās programmas "Latvijas skolas soma" ietvaros. Ekskursijās 5241 dalībnieks; nodarbībās 3155 dalībnieki un drošības stundās 1435 dalībnieki; kopā 9831 dalībnieki. Apmēram 10% skolēnu apmeklējuši 2 izglītojošās aktivitātes viena apmeklējuma laikā.

Izglītojošās programmas veids	Skaitis Rīgā	Skaitis Jelgavā	Skaitis kopā
Ekskursijas	299	74	373
Nodarbības	211	4	215
Drošības stundas	41	27	68
Kopā	551	105	656

Rīgā tika piedāvātas ekskursijas latviešu, krievu un angļu valodās, kā arī ekskursijas dzimšanas dienas svinību dalībniekiem. Savukārt Jelgavā papildu ekskursijām muzejā varēja doties ekskursijā uz bijušo Jelgavas lokomotīvu depo.

Ekskursijas	Rīgā	Jelgavā	Skaitis kopā
"Ritekļu vēsture Latvijā" LV	217		217
"Ritekļu vēsture Latvijā" RU	49		49
"Ritekļu vēsture Latvijā" ENG	8		8
Dzimšanas dienas ekskursija	23	2	25
"No semafora līdz dispečercentralizācijai"		57	57
Ekskursija uz bijušo Jelgavas lokomotīvu depo		17	17
Kopā	299	76	373

Gada laikā Rīgā tika piedāvātas 8 veidu izglītojošās nodarbības un Drošības stunda (bezmaksas), Jelgavā - 3 veidu izglītojošās nodarbības un Drošības stunda (bezmaksas).

Izveidotas trīs jaunas nodarbības:

- Nodarbība "Dzelzceļa profesijas" 7.-12. klašu skolēniem
- Nodarbība "Kas kopīgs dzelzceļam un grāmatai" 10.-12. klašu skolēniem, (sadarbība ar LNB)
- Jaunas foto orientēšanās darba lapas - sākumskola, pamatskola, par ģerboņiem un simboliem

Nodarbības	Skaits Rīgā	Dalībnieku skaits Rīgā	Skaits Jelgavā	Dalībnieku skaits Jelgavā	Skaits kopā	Dalībnieku skaits kopā
Radošā nodarbība "Ceļojums pagātnē"	73	1006			73	1006
Nodarbība "Iepazīsti Stacijas dzīvi" LV,RU	25	395			25	395
Radošā nodarbība "Lokosālīme"	6	85	1	1	7	86
Radošā nodarbība "Iepazīsti un uzbūvē tvaika lokomotīvi"	85	1142	2	12	87	1154
Nodarbība "Dzelzceļa profesijas"	2	56			2	56
Nodarbība "Foto orientēšanās ar gidu"	20	389	1	25	21	414
Nodarbība "Kas kopīgs vilcienam un grāmatai?"	0	0			0	0
Nodarbība "Sietspiedes darbnīca"	2	44			2	44
Kopā	213	3117	4	38	217	3155
Drošības stundas	41	883	27	552	68	1435

Industriālie pārgājieni

Turpinot iepriekš iesākto, tika organizēti Industriālie pārgājieni – Dzelzceļa muzeja organizētu izglītojošu pastaigu cikls. Pārgājieni piedāvā dzelzceļa entuziastiem un citiem industriālā mantojuma interesentiem ieskatu par vēsturiskiem un mūsdienu industriāliem objektiem. Atsaucība pārgājieniem ir liela un atsauksmes pozitīvas. Plānots šos pārgājus turpināt arī 2020. gadā. Izveidoti 2 jauni pārgāju maršruti.

Nosaukums	Datums	Dalībnieku skaits
Industriālais pārgājis "No lokomotīvu depo līdz agresīvajai vārnai". Maršruts: Jelgavas depo–Ģintermuižas slimnīca-Anru motors vēsturisko spēkratu kolekcija	13.04.2019.	21
Industriālais pārgājis "No lokomotīvu depo līdz agresīvajai vārnai". Maršruts: Jelgavas depo–Ģintermuižas slimnīca-Anru motors vēsturisko spēkratu kolekcija	11.05.2019.	17
Industriālais pārgājis uz Bolderāju. Maršruts: Zasulauks–Bolderāja	14.09.2019.	22

Pasākumi muzejā

2019. gadā muzejā notikuši vairāki pasākumi dažādām mērķauditorijām. Kā lielākos pasākumus ģimenēm var minēt Muzeja 25. dzimšanas dienas svinības – Perona svētki domubiedriem, kuru laikā tika atklāta arī platforma Dzelzceļa objekti (www.dzelzcelaobjekti.lv), dzelzceļa modelisma izstādi Liliputija 2019, kuras laikā norisinājās arī radošās darbnīcas, kā arī Ziemassvētkus Dzelzceļa muzejā. Īpaši skolēniem tika piedāvātas radošās darbnīcas pavasara brīvlaikā un divas vasaras nometnes. Savukārt entuziastus uzrunājām ar dzelzceļa modelisma izstādi Liliputija 2019 un sarunu vakaru par tramvaju vēsturi Latvijā.

Ilustrācija 8. Tvaika lokomotīves skice. Masha Zurikova un Agnese Aljēna.

Pilsētskicēšana jeb Urban Sketching Dzelzceļa muzejā - iespēja gan lieliem, gan maziem izmēģināt skicēšanu “dzīvā” un papildināt savu skicēšanas kolekciju ar dzelzceļa motīviem – lokomotīvēm, vagoniem, stacijas pulksteni, dispečera pulti, drezīnām, miniatūru dzelzceļa modeli. Piedalīties aicināti gan iesācēji, gan jau ar pieredzi, laipni lūgtas arī ģimenes ar bērniem. Darbnīcu vadīja UrbanSketchers Rīga kuratores Masha Zurikova un Agnese Aljēna.

Cikla **sarunu vakari Dzelzceļa muzejā** 21. novembrī Jaroslavs Dorenskis stāstīja par tramvaju satiksmes pirmsākumiem Latvijā un Baltijā. Video pieejams muzeja mājas lapā un YouTube kanālā.

Lai radītu muzejā īpašu noskaņu, 2019. gadā M.Līviņa izstrādāja muzeja Ziemassvētku dekorāciju konceptu.

Ilustrācija 9. Skats uz ieejas durvju dekoru. Foto I.Pētersone

Pasākumi un izstādes 2019. gadā	Datums	Apmeklētāju skaits
Pilsētskicēšana	09.02.2019.	27
Pavasara brīvlaika radošo nodarbību cikls "Dzelzceļš, grafika, teksts" Rīgā un Jelgavā	12.-15.03.2019.	80
4. maija svētki "Nāc uz muzeju ar kūku!"	04.05.2019.	449
"Cita Muzeju nakts" Brocēnu, Ķeguma un Olaines stacijās	18.05.2019.	640
Vasaras nometne "Ceļā ar Ziemeļu ekspresi"	01.-05.07.2019.	15
Vasaras nometne "5 dienās līdz pasaules malai"	19.-23.2019.	15
Pastaiga pa riteklīm augusta ceturtdienu vakaros	1., 15., 22. un 29.08.2019.	134
Urbānie dārza svētku	8.08.2019.	
Muzejam 25. dzimšanas dienas svinības - Perona svētki domubiedriem	30.08.2019.	290
Dzelzceļa modelisma izstāde "Liliputija 2019"	23.-27.10.2019.	4543
# Ainavu darbnīca	23.-27.10.2019.	14
# Interjera darbnīca	23.-27.10.2019.	6
# Nodarbība Lokosalīme	23.-27.10.2019.	19
# Maketa brauciens	23.-27.10.2019.	33
# Nodarbība Saliec lokomotīvi	23.-27.10.2019.	26
Meistara Alfrēda Straumes miniatūro ēku izstāde "Alfrēda namiņi"	23.10.-16.11.2019.	6701
Sarunu vakars Dzelzceļa muzejā "Pirmais elektriskais tramvajs Latvijā" ar Jaroslavu Dorenski	21.11.2019.	22
Sietspiedes darbnīca Dzelzceļa muzejā	05.12.2019.	3
Ziemassvētki Dzelzceļa muzejā	27.-28.12.2019.	480

Apmeklētāju atsauksmes un muzejs sociālajos tīklos

Dzelzceļa muzejs aktīvi darbojas sociālajos tīklos, piedāvājot vizuālu un tekstuālu informāciju par dzelzceļa vēsturi, aktualitātēm un muzeja piedāvājumu. Palielinājies sekotāju skaits visās sociālo mediju platformās – par 42% Facebook, par 62% Instagram un par 6% Twitter.

	Sekotāji 2020. gada sākumā		Sekotāji 2019. gada sākumā	
				
Facebook	2569	2372	1814	1743
Instagram	801		495	
Twitter	1318		1258	

Jauni suvenīri

2019. gadā krājuma glabātāja Ance Pudāne iniciēja, vadīja un realizēja projektu "Dizaina plakātu sērija – staciju tehniskās shēmas", kurā Latvijas dzelzceļa vēstures muzejs par godu Latvijas valsts dzelzceļu simtgadei kopā ar dizaineri Unu Grants, izmantojot muzeja krājumā esošās lielāko Latvijas pilsētu dzelzceļa staciju tehniskās shēmas, radīja īpašu dizaina plakātu sēriju – suvenīrus tirdzniecībai un reprezentācijai.

Ilustrācija 10. Viens no dizaina plakātiem, foto A.Pudāne 2019.

6. PROFESIONĀLĀ PILNVEIDE

Gada garumā apmeklēti vairāki izglītojoši pasākumi, kas paplašināja zināšanu un prasmju loku pedagoģijas, psiholoģijas un mārketinga laukā. Kā nozīmīgāko var izcelt VISC organizētos nometņu vadītāju kursus, kas deva iespēju arī 2019. gada vasarā organizēt divas bērnu vasaras nometnes.

- Nometņu vadītāju kursi
- Konference "Iespējamā misijas 10 gadu pieredzes forums
- IR darbnīca "Video storytelling - aktuālākā mārketinga tendence šogad", vada Artūrs Mednis un Vladislava Romanova
- Latvijas muzejpedagogu iniciatīvas NEDARBNĪCA pieredzes apmaiņas un tālākizglītības programma - vasaras sesija Latgalē (Rēzeknē un Ludzā) "Es protu, izprotu, saprotu muzeju"
- Konference "Skola 2030 Vērtības izglītībā. Pasaule skolā – skola pasaulē"
- IR darbnīca "Krīzes komunikācija", vada Olga Kazaka
- Seminārs "Efektīva laika plānošana"

7. DZELZCEĻA MUZEJS 2030

2019. gadā muzeja darbs plānots un realizēts atbilstoši attīstības stratēģijai Dzelzceļa muzejs 2030. gada pārskatā atskaite par paveikto grupēta pēc stratēģijā iezīmētajām galvenajām iniciatīvām.

- Uzsākts darbs pie Krājuma publiskā kataloga – izstrādāts tehniskais projekts un sākta satura sagatavošana, lai sasniegtu krājuma transformācijas mērķus.
- Arhitektu birojs NRJA izstrādājis un iesniedzis būvvaldē Latvijas dzelzceļa vēstures muzeja teritorijas attīstības un bijušās depo ēkas pārbūves tehnisko projektu.

Ilustrācija 11. No NRJA projekta – skats uz Dzelzceļa muzeja teritoriju no Uzvaras bulvāra.

- Ekspozīciju attīstīšanā iezīmēta ekspozīcijas konceptuālā ideja Jelgavai un izplānots Atklātā krājuma saturs un tehniskie eksponēšanas veidi.
- Turpinās darbs pie Baltijā lielākā un modernākā dzelzceļa maketa izveides.
- Plakātu sērijas, ceļveža, u.c. vizuālo materiālu izstrādē piesaistīti nozares profesionāļi.
- Izstrādātas muzeja vizuālās identitātes vadlīnijas, kas ievērotas un ieviestas muzeja komunikācijā ar apmeklētājiem, pakalpojumu sniegšanā.
- Muzeja komunikācijā ar sabiedrību un pakalpojumu sniegšanā uzsākta vienotas vizuālās identitātes vadlīniju realizācija. Publiskotajā informācijā, konsultācijās un saziņā muzejs tiecās ievērot uzticamības un patiesuma principus.
- Veicināta muzeja darbinieku profesionālā pilnveidošanās
- Paplašinot pakalpojumu klāstu, sagatavoti piedāvājumi dažādām apmeklētāju grupām.

8. GDR 2018-2019

Galvenie rādītāji	Mērv.	2018	fakts	2019	fakts
Apmeklētāju skaits kopā	Cilvēku skaits	36700	36022	40370	40 327
Apmeklētāji dienā	Gabali	135	139	150	158
Ekskursiju skaits	Gabali	400	475	350	373
Nodarbību skaits	Gabali	200	291	250	283
Muzeja rīkoto izstāžu skaits	Gabali	2	2	2	3
Ieņēmumi kopā	Eiro	70000	98628	80500	121354
Ieņēmumi uz 1 apmeklētāju	Eiro	1.91	2.74	1.99	3
Ieņēmumi uz vienu darbinieku	Eiro	7000	9863	8050	12135
Priekšmetu skaits muzeja krājumā	Gabali	19702	19706	20002	19849
Jaunieģūto krājuma priekšmetu skaits	Gabali	100	104	300	143
Ekspozīcijās pieejamo priekšmetu skaits no kopējā skaita	Procenti	5.64%	5.64%	5.62%	5.62%
Mājaslapā katalogā pieejamo krājumu priekšmetu skaits no kopējā skaita	Procenti	0.26%	0	6.13%	0
NMKK pieejamo priekšmetu skaits	Gabali	9670	10024	9970	11869
Atklātajā krājumā pieejamo priekšmetu skaits	Gabali	0	0	0	0
Digitalizēto krājuma priekšmetu skaits gada laikā	Gabali	400	740	1500	884
Inventarizēto krājuma priekšmetu skaits	Gabali	5000	10778	0	6888
Ieguldījumi restaurācijā/konservācijā	Eiro	27900	23125	32900	33933
VKKF projektu naudas piesaiste	Eiro	0		0	
Izdevumi			275950		292570
Apsaimniekošana+IT			140 000		140 000